

MARIJANA ČORIC

TOMA I RUDI PRPIĆ

Govoriti o Rudiju ne možemo a da ne govorimo i o njegovu ocu, jer su njihovi životi isprepleteni čak i u ilegalnom radu u Zagrebu.

Rudijev otac Tomo rođen je oko 1886. u širomašnoj seljačkoj obitelji u Krivom Putu.

*Sl. 41 — Brat i sestra
Rudi i Erika Prpić, sni-
mak oko 1928.*

Teške obiteljske prilike primorale su roditelje da Tomu kao šesnaestogodišnjeg mladića pošalju na rad u Njemačku. On je radio kod jednog poduzetnika i u toj svojoj najranijoj mladosti osjetio je svu gorčinu života. Živio je skromno. Tu, u gradu Marklissu upoznaje svoju buduću suprugu Martu. Iz toga braka rođeno je troje djece: Oto, Erika i Rudi. Supruga Marta umire vrlo rano i Tomo ostaje sam s troje djece.

G. 1933. Toma je kao antifašist prognan iz Njemačke s djecom. Najstariji sin Oto ostaje u Njemačkoj i s njim se prekidaju sve veze. Tomi je pri izlasku iz Njemačke zaplijenjena sva imovina. Sin Rudi stigao je u Jugoslaviju kao trinaestogodišnji dječak. Budući da je u Njemačkoj počeo učiti električarski zanat, naukovanje nastavlja u Zagrebu. Pri dolasku u Zagreb materijalnu pomoć imaju od prijatelja i rođaka. Iznajmljuju mali stan na Jelenovcu. Rudi završava zanat, a otac zidar je bez posla. U ovom stanu

Sl. 42 — Tomo Prpić,
zaslužni radnik ilegalne
partijsek tiskare CK
KPH. Snimak iz vre-
mena oko 1940.

zadržali su se nekoliko godina. Da bi nekako preživjeli, Erika podučava djecu u jednoj zagrebačkoj obitelji.

U zimi 1934/35. još su uvijek nezaposleni, Rudi s ocem boravi u Gospiću kod rođaka. Boležljiv je. U ljeto 1935. vraćaju se u Zagreb na Jelenovac. Žive i dalje teško, a uglavnom ih hrane rođaci iz Like, koji im šalju hranu preko rođakinje Marice Prpić-Cvitković, koja i danas živi u Gospiću. Ona često navraća k njima, ali su njezini posjeti vrlo kratki.

U kućici na Jelenovcu žive nekoliko godina, a 1939. Rudi sa ženom i ocem unajmi kućicu u Gotalovečkoj ulici broj 8. Kućica je bila smještena uz pločnik a iza nje nalazio se mali vrt. U ljeto 1940. u ovom će vrtu postaviti ilegalnu tiskaru. Pripreme su obavljene vrlo ozbiljno. S mnogo opreza podignuta je oграда prema susjedima, koja je prolaznicima onemogućavala da prate rad komunista u ovoj tiskari. Zatim su iskopali podzemnu prostoriju i za nepun tjedan dana prostorija 5 x 4 m pokrivena je betonskom pločom i uskim ulazom. Na ploči je podignuta drvarnica. Proračun za potrebne količine materijala izradio je Rudijev otac Toma.

Stan Rudija, metalskog radnika, tj. kuća ispred vrata u Gotalovečkoj ulici 8, služila je ne samo kao kamuflaža već i kao promatračnica. Od stana do bunkera bila je uspostavljena veza preko zvonca. Ova mjera sigurnosti primjenjivana je kada je bilo uočeno da se mogla čuti buka za vrijeme rada tiskare, iako je bunker prikrivao sloj zemlje. U slučaju provale policije bila je Rudijeva dužnost da zvoncem obavijesti slugara o opasnosti, kako bi ovaj mogao pravodobno umaknuti.

U tiskaru je primljen nezaposleni grafičar Josip Makovec, odlučan komunist. »Radilo se«, piše Stipe Ugarković u knjizi »Zapisi ilegalca«, bez predaha. Tu su: Rade Končar, Kata Dumbović, Jovica Marković, a pored njih kao pomagač radi Rudi, koji je redovito radio kao metalški radnik u tvornici inženjera Kaporčića, gdje je također umnožavao ilegalni tisak. Tu je još radio Rudijev otac Tomo, i Ana Konjević kao činovnica. Ugarković kaže: »To je bila jezgra, provjerena radna jedinica.«

U ovoj tiskari tiskan je organ KPJ »Proleter« već u veljači 1940, a tiskani su leci, brošure, novine, propagandni materijal kao i propusnice.

Nakon godinu dana rada povezanog uz najveće opasnosti, ovu tiskaru u Gotalovečkoj 8 otkrila je Mačekova zaštita.

Tada su uhapšeni: Josip Makovec, Tomo Prpić, Rudijev otac, i Rudijeva žena Mariška.

Uhapšeni Josip Makovec i Tomo Prpić hrabro su se držali na Mačekovoj policiji, koja ih je predala ustašama. Ni ustaške torture nisu ih mogle slomiti. Pošli su hrabro u smrt kao taoci.

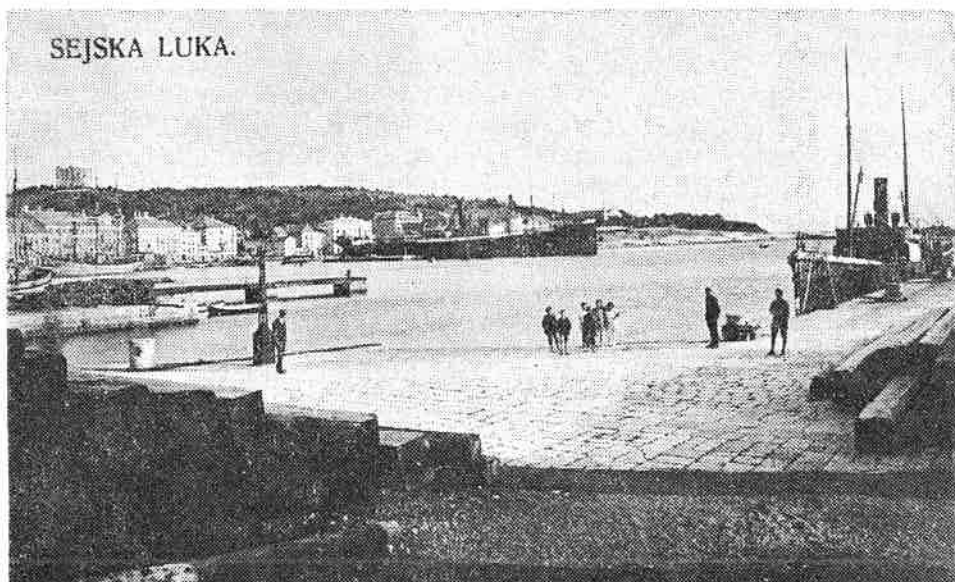
Poslije provale u partijsku tiskaru u Gotalovečku 8 Rudi nastavlja ilegalnim radom u Zagrebu. Kada je zaprijetila opasnost da bude uhvaćen, Rudi odlazi na oslobođeni teritorij među ličke partizane, u bataljon »Božidar Adžija«, gdje obavlja političke funkcije. Borci bataljona »Božidar Adžija« izvršili su 14. svibnja 1942. napad na Krasno i Kuterevo. Istoga dana razoružana je domobransko-žandarmerijska posada u Kuterevu, a napadnuta je i posada u Krasnu. Iako su žandari bili dobro zabarikadirani u svojoj stanici, ipak su se napokon predali.

15. svibnja 1942. partizani bez borbe ulaze u selo Oltare i zaselak Babić-Dolac, a nakon dva dana u Lipovlje, Tisovac, Doce i Crno Jezero.

Politički rad u oslobođenim selima postao je jedan od najvažnijih zadataka KK KPH za Otočac. Na teren Tisovca i Lipovlja poslan je Rudi Prpić kao politički aktivist.

Rudi Prpić poginuo je 1942, a kao mjesto pogibije navodi se, prema jednim dokumentima Ostrvica, a prema drugim Ličko Polje kod Otočca.

Rođen u Njemačkoj, u kojoj živi do svoje 13. godine, Rudi se 1933. vraća u Zagreb. Otac Toma govorio mu je u ranom djetinjstvu o položaju radničke klase, kojoj je i sam pripadao. Vrativši se u Zagreb, Rudi se uključuje u radnički pokret. Zbog svoga rada i pripadnosti radničkoj klasi, 1939. postaje članom KPH. Pripada krugu najpovjerljivijih i najborbenijih drugova, koji su se borili i ginuli, a njihov revolucionarni rad divan je primjer svijesti i požrtvovnosti.

Sl. 43 — Luka i grad Senj. Snimak od zapada oko 1920.